

Avdelning öst
Niklas Haglund
niklas.haglund@ivo.se

Vårdgivare

Samariten Ambulans AB

Hälso- och sjukvårdspersonal

Leg. Sjuksköterskan NN

Ärendet

Tillsyn av Samariten Ambulans AB. Personalbyte under pågående ambulansuppdrag.

Beslut

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) avslutar ärendet med kritik mot sjuksköterskan NN.

Skälen för beslutet

IVO riktar kritik mot NN för att ha åkt till ambulansstationen för personalbyte under pågående prio1-uppdrag.

Besättningen tilldelades ett prio1-uppdrag vilket enligt Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2009:10) om ambulanssjukvård, innebär att patienten bedömdes ha akuta livshotande symtom. NN beslutade att inte utföra uppdraget utan åkte istället till ambulansstationen för personalbyte. Även om det inte är möjligt att avgöra om fördröjningen inverkade menligt på patientens sjukdomstillstånd finner IVO att NN:s handlande innebar en betydande patientsäkerhetsrisk. IVO anser därmed att patienten inte fick den sakkunniga och omsorgsfulla hälso- och sjukvård som denne hade rätt till enligt 6 kap. 1 § PSL.

Vidare strider NN:s handlande mot de medicinska riktlinjerna för ambulanssjukvården inom Stockholms läns landsting (SLL) och Samariten Ambulans AB:s verksamhetsanpassade riktlinjer. Även om det är vårdgivarens ansvar att säkerställa att verksamhetens personal arbetar i enlighet med de rutiner och processer som finns så framgår det av 6 kap. 2 § PSL att den som tillhör hälso- och sjukvårdspersonalen själv bär ansvaret för hur han eller hon fullgör sina arbetsuppgifter.

Legitimation som sjuksköterska

NN arbetade som sjuksköterska från och med januari 2014. Socialstyrelsen mottog NN:s ansökan om legitimation först den 9 juni 2014 och NN erhöll legitimation den 16 juni 2014. Detta innebär att NN arbetade som sjuksköterska i fem månader utan legitimation för yrket. Enligt 4 kap. 5 § PSL får yrkestiteln sjuksköterska användas endast av den som har legitimation för yrket eller genomgår föreskriven praktisk tjänstgöring och enligt 3 § samma kapitel får beteckningen sjuksköterska användas endast av den som fått sin legitimation som sådan. Enligt 10 kap. 5 § samma lag döms den som bryter mot någon av dessa bestämmelser till böter. En förutsättning för straffbarhet är att titeln används när någon utövar verksamhet inom hälso- och sjukvårdens område. IVO väljer att inte sända ärendet till åklagare då fängelse inte finns på straffskalan och bristen idag är läkt i och med att NN har sjuksköterskelegitimation.

Motstridiga riktlinjer för personalbyte

De medicinska riktlinjerna för ambulanssjukvården inom SLL är gemensamma för samtliga ambulansentreprenörer i Stockholm och ska följas. Den riktlinje som gällde vid tidpunkten var ”Avbrytande av uppdrag” som anger att byte av personal under pågående uppdrag inte får förekomma, annat än i projektform.

Således strider Samariten Ambulans AB:s riktlinje ”Riktlinje vid personalbyte under pågående uppdrag i Stockholms län” mot de medicinska riktlinjerna för ambulanssjukvården inom SLL. IVO anmodar HSF och ambulansentreprenörerna inom SLL att gemensamt se över detta och fastställa de rutiner som behövs för att säkra verksamhetens kvalitet.

Tillämpade bestämmelser

- 4 kap. 3, 5 och 6 §§ och 6 kap. 1, 2 §§ samt 10 kap. 5 §§ PSL
- 5 kap. 1 och 2 §§ Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2009:10) om ambulanssjukvård m.m.

Bakgrund och beskrivning av ärendet

IVO tog den 22 oktober 2015 emot en anonym anmälan per telefon mot sjuksköterskan NN som den 20 september 2015 sade ha avbrutit ett prio 1-uppdrag för att byta personal. Anmälaren uppgav att händelsen var känd av vårdgivaren men att ansvariga inte hade utrett händelsen och inga åtgärder har vidtagits. Enligt anmälaren kan NN utgöra en fara för patientsäkerheten.

Utifrån tillgängligt underlag och från IVO:s utredande samtal med NN framkommer följande händelseförlopp.

Händelseförloppet

NN och hennes kollega arbetade ett dygnspass (07.30-07.30). På morgonen vid arbetspassets slut lämnade de en patient på Danderyds sjukhus. Pågående besättning som befann sig på ambulansstationen ringde och erbjöd sig att komma till sjukhuset i en annan bil för avlösning. NN och kollegan avböjde detta och valde att ta sig till tillbaka till stationen för personalbytet.

Efter att ha lämnat Danderyds sjukhus fick de ett uppdrag från SOS Alarm. Ärendet var ett prio 1-uppdrag och gällde en patient med andningssvårigheter och KOL, där patientens egna mediciner inte gav någon effekt. NN kände att hon inte orkade med ytterligare ett uppdrag i och med att natten hade varit så ansträngande. NN kontaktade den avlösande ambulansbesättningen och informerade om att NN skulle komma förbi för ett personalbyte och hon bad den nya besättningen att göra sig redo. Vid ankomst till stationen var pågående besättning beredd att ta över uppdraget men informerade NN om att hennes handlande var oacceptabelt. Pågående besättning åkte till adressen och fann en patient med påverkad andning och ont i bröstet. Patienten transporterades med prio 1 och förvarning till Danderyds sjukhus för fortsatt vård.

NN:s yttrande

NN uppger i sitt yttrande till IVO att hon var medveten om att det inte är tillåtet med personalbyte under pågående prio 1-uppdrag. Att detta gjordes vid det aktuella tillfället hänvisar hon till att den gångna natten var extremt ansträngande och att hon var fullständigt slutkörd. NN anser inte att patienten utsattes för någon risk eftersom denne blev omhändertagen av utvilad och kompetent personal.

Vårdgivarens yttrande

Enligt vårdgivaren visste NN att personalbytet stred mot gällande regler men NN valde ändå detta då hon bedömde att patienten skulle få bättre vård av en utvilad besättning samt att fördröjningen skulle bli försumbar. Detta har inte upprepats varken före eller efter det aktuella fallet.

Riktlinjer kring personalbyte

Enligt de medicinska riktlinjerna ambulanssjukvården inom SLL har 112-operatören oinskränkt rätt att larma ut enhet efter eget beslut och uppdraget ska utföras utan att ifrågasättas. Av Samaritens Ambulans AB:s riktlinjer framgår att byte av personal får ske om inte vårdkvalitet och patientsäkerhet äventyras. Personalbyte får dock inte ske vid prio1-uppdrag.

Enligt chefläkaren för den prehospitala vården i SLL, Patrik Söderberg (PS), är personalbyte under pågående uppdrag inte tillåtet inom SLL annat än i projektform. Något projekt pågår inte för tillfället. PS uppger att de medicinska riktlinjerna för ambulanssjukvården inom SLL är gemensamma för alla vårdgivare. De har upprättats under ledning av chefläkaren för den prehospitala vården i samarbete med medicinskt ledningsansvariga läkare inom respektive vårdgivare och fastställts av verksamhetscheferna. De medicinska behandlingsriktlinjerna ska följas och om avsteg görs ska orsaken till detta dokumenteras och avvikelserapport skrivas.

Underlag

Följande underlag ligger till grund för beslutet.

- Anmälan som kommit in till IVO den 22 oktober 2015.
- Kopia av ambulansjournal från det aktuella uppdraget.
- Samtliga ambulansjournaler från ambulansenhet 335-9210 det aktuella dygnet.
- Avvikelse rapporter från avgående och pågående ambulansbesättning.
- Yttrande från sjuksköterskan NN och ambulansöverläkaren Håkan Flodin, Samariten Ambulans AB.
- Yttrande från chefläkaren för prehospitala vården i SLL, Patrik Söderberg, HSF.
- Uppgifter från Socialstyrelsen angående ansökan om legitimation.
- Ärendemapp för ärende 18-7857847, SOS Alarm Sverige AB.
- Minnesanteckningar från utredande samtal med sjuksköterskan NN.

- Medicinska riktlinjer för ambulanssjukvården inom Stockholms läns landsting.
- Riktlinje för personalbyte under pågående uppdrag i Stockholms län, Samariten ambulans AB.

Beslut i detta ärende har fattats av enhetschefen Lena Renman. I den slutliga handläggningen har inspektörerna Anders Haag, Pia Hollstedt och Pia Oscarsson deltagit. Inspektören Niklas Haglund har varit föredragande.

För Inspektionen för vård och omsorg

Lena Renman

Niklas Haglund